

PRAWA CZŁOWIEKA

Amerykański Departament Stanu oskarża Polskę o antysemityzm

Zwiększyła się niezależność mediów publicznych, jednak problemem pozostaje antysemityzm – wynika z raportu administracji USA na temat praw człowieka nad Wisłą, który opisujemy jako pierwsi.

WIKTOR FERHECKI

„Istotne problemy dotyczące praw człowieka obejmowały wiarygodne doniesienia o przestępstwach motywowanych antysemityzmem” – to jedno ze zdań najnowszego raportu amerykańskiego Departamentu Stanu. Wskazuje w nim najpoważniejsze, jego zdaniem, naruszenia praw człowieka w Polsce.

Takie raporty Departament Stanu przedstawia co roku i dotyczy niemal całego świata. Odnotowuje m.in. ewentualne przypadki zabójstw, za które odpowiedzialność ponosi państwo, tortur czy ograniczeń wolności mediów.

Nowa skrócona forma

W czasach rządów PiS Amerykanie wskazywali na wiele naruszeń praw człowieka oraz wolności słowa. W raporcie za 2022 rok specjalistów z USA niepokoiło m.in. przejęcie gazet regionalnych w Polsce przez PKN Orlen. Rok później Amerykanie raportowali o śmierci Doroty w Nowym Targu, której powodem mogła być odmowa aborcji.

Raport za rok 2024 jest pierwszym, który w całości dotyczy rządów nowej koalicji. Jest znacznie krótszy niż wcześniejsze. Liczy zaledwie 14 stron, kilkakrotnie mniej od dotychczasowych. – Skromniejsze rozmiary raportu to efekt Donalda Trumpa i zmian w priorytetach politycznych w USA – ocenia prof. Rafał Pankowski, socjolog z Collegium Civitas i Stowarzyszenia Ngdy Więcej, które w przeszłości pomagało Amerykanom w pracach nad raportami.

Jak zauważa, w kwietniu amerykańskie media informowały, że Departament Stanu „zmienia swoje myślenie na temat tego, co jest prawami człowieka”. „Administracja Trumpa znacząco ogranicza coroczne raporty Departamentu Stanu, aby usunąć długotrwałą krytykę nadużyć, takich jak ciężkie warunki więzienne, korupcja rządowa i ogranicze-

Mimo zarzucanych nam przez amerykańskich ekspertów przewin Polska jest nieustannie chętnie odwiedzana przez wyznawców judaizmu. Na zdjęciu: turyści z Izraela w Krakowie

nia udziału w procesie politycznym” – donosiło amerykańskie radio NPR. Dodawało, że raporty za 2024 rok były gotowe już w styczniu, przed objęciem urzędu przez Trumpa, ale zostały ponownie zredagowane przez nową administrację.

Nie w smak rządowi Donalda Tuska może być odniesienie się w raporcie do sprawy ks. Michała Olszewskiego

To tłumaczyłoby dlaczego ukazały się dopiero teraz, choć w ubiegłych latach były publikowane wiosną. Zgodnie z doniesieniami radia NPR, rzeczywiście w nowym raporcie zabrakło niektórych sekcji, ani

słowem nie odnosi się on np. do praw LGBT. – Ale z drugiej strony, pomimo zmiany priorytetów zarządzanej przez Trumpa, ten raport wcale nie jest odwzorowaniem prawicowo-populistycznej wizji Polski. Wręcz przeciwnie, jest w nim wiele tematów, które podejmowały także poprzednie raporty – zauważa prof. Pankowski.

Aatak na synagogę

Przykłady? Jednym z nich jest antysemityzm, wymieniony jako jeden z najważniejszych problemów w Polsce. „Nadal dochodziło do incydentów antysemickich, takich jak profanacja cmentarzy żydowskich czy komentarze w mediach i internecie. Niektóre organizacje żydowskie wyrażały obawy o bezpieczeństwo swoich członków. (...) Na przykład 1 maja 16-letni chłopiec rzucił ładunek zapalający w stronę synagogi Nożyków w Warszawie, lekko uszkadzając elewację budynku” – piszą Amerykanie,

choć dodają, że atak potępiły polskie władze.

Kolejnym problemem uwypuklonym w raporcie jest sytuacja na wschodniej granicy. „Pojawiły się zarzuty, że Polska uniemożliwiała dostęp do swojego terytorium i odsyłała migrantów oraz osoby ubiegające się o azyl z krajów trzecich z powrotem na Białoruś. (...) Choć przywódcy UE wyrazili poparcie dla działań Polski w zakresie ochrony granic, nie wydano opinii, czy odsyłanie migrantów na granicy z Białorusią było zgodne z prawem UE” – czytamy w raporcie. Amerykanie zaznaczają jednak, że zdaniem polskiego rządu Białoruś i Rosja celowo organizowały nielegalną migrację, co stanowiło zagrożenie dla bezpieczeństwa kraju.

Nie w smak rządowi Donalda Tuska może być też odniesienie się do sprawy ks. Michała Olszewskiego, aresztowanego w związku z nieprawidłowościami w Funduszu Sprawiedliwości. „16 września Prokuratura Rejonowa Warszawa-Mokotów

wszczęła śledztwo w sprawie traktowania ks. Olszewskiego, który twierdził, że funkcjonariusze publicznie stosowali wobec niego przemoc psychiczną oraz poniżające i nieludzkie traktowanie podczas zatrzymania i aresztowania” – czytamy w raporcie. Wynika z niego także, że polski premier nazwał list księdza, w którym opisywał traktowanie go w areszcie, absurdalnym.

Z kolei w sekcji dotyczącej wolności mediów raport odnosi się do kary, którą obsadzona przez PiS Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji nałożyła na TVN24 za reportaż dotyczący tuszowania pedofilii przez kard. Karola Wojtyłę.

Dużym echem odbiły się inne raporty

Czy raport jest dużym problemem dla rządu Tuska? W ubiegłym tygodniu opracowaniem dotyczącym Niemiec emocjonowały się media z tamtego kraju. „Waszyngton

wysuwa poważne oskarżenia pod adresem Niemiec” – donosił „Die Welt”, zauważając, że zdaniem Departamentu Stanu „do istotnych problemów” należy m.in. „ograniczenia wolności słowa”. Dużym echem odbił się też raport dotyczący Ukrainy, który zarzucił władzom tego kraju m.in. „tortury i okrutne, nieludzkie lub poniżające traktowanie albo karanie; arbitralne aresztowania lub zatrzymania; poważne ograniczenia wolności słowa”.

Na tym tle sytuacja Polski nie wydaje się więc najgorsza. Na wstępie Amerykanie piszą, że „rząd Polski zwiększył niezależność mediów publicznych”, a „społeczeństwo obywatelskie poinformowało, iż rząd ograniczył lub zakończył niektóre postępowania prawne, które rzekomo były wykorzystywane do nękania osób wyrażających opinie krytyczne”. Dodają, że „rząd podjął wiarygodne działania w celu identyfikacji i ukarania urzędników, którzy dopuścili się naruszeń praw człowieka”. /©©

0974966/A/KOWAB

Z GŁĘBOKIM ŻALEM ŻEGNAMY
ZMARŁĄ W DNIU 10 SIERPNIA 2025 R. W WIEKU 79 LAT

śp.

STANISŁAWĘ
JANKOWSKĄ-JAŚKIEWICZ

emerytowanego pracownika Najwyższej Izby Kontroli

RODZINIE ZMARŁEJ

SZCZERE WYRAZY WSPÓŁCZUCIA
SKŁADAJĄ

Kierownictwo oraz pracownicy Najwyższej Izby Kontroli

0975020/A/KOWAB

PANI

ELIZIE SKIBIŃSKIEJ-PAWLAK

WYRAZY SZCZEREGO WSPÓŁCZUCIA
Z POWODU ŚMIERCI

TATY

SKŁADAJĄ

Prezes, Wiceprezesi, Sędziowie,
Szef Kancelarii Prezesa NSA,
Pracownicy Naczelnego Sądu Administracyjnego